

Høringsinnspill – veileder til tobakksskadeloven

Innspill fra Norges Astma- og Allergiforbund

Til	Helsedirektoratet
Sak	Veileder til tobakksskadeloven
Saksnummer	26/9055
Høringsfrist	1. september 2026
Dato	29. juni 2026

Norges Astma- og Allergiforbund (NAAF) takker for muligheten til å gi innspill til Helsedirektoratets veileder til tobakksskadeloven.

NAAF mener veilederen er et viktig verktøy for mer enhetlig forståelse og etterlevelse av tobakksskadeloven og tilhørende forskrifter. Regelverket skal i praksis brukes av mange ulike aktører: kommuner, skoler, barnehager, salgssteder, serveringssteder, tilsynsmyndigheter, helseaktører og ansvarlige for røykfrie miljøer. Derfor bør veilederen ikke bare gjengi regelverket, men også gjøre det lett å forstå hvordan regelverket kan brukes i situasjoner der barn og unge eksponeres for tobakk, nikotinprodukter, e-sigaretter og passiv røyking.

Skoler og barnehager må få mer praktisk veiledning

NAAF støtter at veilederen tydelig omtaler forbudet mot røyking, snusing og damping/vaping i skoler og barnehager. Det er særlig viktig at veilederen presiserer at forbudet gjelder elever i skoletiden, både på og utenfor skolens område, og at forbudet gjelder alle som oppholder seg i skolens lokaler og uteområder. Dette gir skoleeiere og skoleledere et tydelig utgangspunkt for å beskytte barn og unge mot normalisering av tobakk og nikotinprodukter.

NAAF anbefaler samtidig at denne delen gjøres mer operativ. Skoleledere og skoleeiere trenger konkrete eksempler på hvordan forbudet kan tas inn i ordensreglement, internkontroll, skolemiljøarbeid og dialog med foresatte. Dette er særlig viktig fordi nye produkter, nikotinsnus og e-sigaretter ofte kan være vanskelige å skille fra hverandre i en skolesituasjon. Når veilederen allerede peker på at det kan være krevende å skille tobakksholdig snus fra annen snus, bør Helsedirektoratet også gi et tydeligere eksempel på hvordan skoler kan formulere regler som omfatter all snus og alle e-sigaretterprodukter i ordensreglementet.

NAAF anbefaler derfor at veilederen suppleres med en kort eksempeltekst for skoleeiere. En slik tekst bør vise hvordan skolen kan regulere tobakk, snus, nikotinsnus, e-sigaretter og vape i ordensreglement og internkontroll, og hvordan brudd kan følges opp på en måte som både er tydelig, forebyggende og forholdsmessig.

Kommunalt tilsyn bør knyttes tydeligere til ungdomseksponering

NAAF støtter at veilederen omtaler kommunalt tilsyn og risikobasert prioritering. I praksis er det særlig viktig at kommunene prioriterer arenaer der barn og unge ferdes, eller der risikoen for eksponering og tilgang er høy. Dette gjelder blant annet salgssteder nær skoler og fritidsarenaer, midlertidige utsalgssteder, festivaler, kiosker, konserter og arrangementer der unge er en sentral målgruppe.

Veilederen bør etter NAAFs vurdering gi tydeligere praktiske eksempler på hvordan risikobasert tilsyn kan gjennomføres. Kommunene bør få bedre veiledning om når åpent tilsyn er egnet, når anonymt tilsyn kan være nødvendig, hvordan midlertidig salg bør følges opp, og hvordan gjentatte avvik bør håndteres. Dette vil bidra til mer lik praksis mellom kommuner og gjøre regelverket mer håndhevbart.

Digital markedsføring og indirekte påvirkning bør konkretiseres

NAAF mener veilederen bør styrkes i omtalen av reklame, indirekte markedsføring og digitale flater. Barn og unge eksponeres ikke bare gjennom tradisjonell reklame, men også gjennom sosiale medier, produktomtaler, profiler, delingskultur, betalt eller stimulert innhold og gråsoner mellom privat ytring og kommersiell påvirkning.

Reklameforbudet må være forståelig for dem som skal håndheve det. Derfor bør veilederen inneholde flere praktiske eksempler på hva som kan være indirekte reklame eller omgåelse av reklameforbudet, særlig der omtalen fremstår som privat, men i realiteten kan være initiert, betalt eller stimulert av kommersielle aktører. Dette er viktig for å sikre at regelverket holder tritt med hvordan barn og unge faktisk møter tobakk og nikotinprodukter.

Barns rett til røykfritt miljø bør gjøres mer anvendelig

NAAF støtter at veilederen omtaler barns rett til vern mot passiv røyking. Bestemmelsen er særlig viktig for barn med astma, allergi og andre luftveislidelser, men også som en bred folkehelsebestemmelse. Når bestemmelsen i hovedsak er holdningsskapende og ikke har et eget tilsyns- eller sanksjonsspor, blir god veiledning desto viktigere.

NAAF anbefaler at Helsedirektoratet forklarer tydeligere hvordan bestemmelsen kan brukes i forebyggende arbeid. Kommuner, helsestasjoner, barnehager, skoler og frivillige organisasjoner bør få konkrete råd om hvordan barns rett til røykfritt miljø kan formidles i møte med foreldre og foresatte. Veilederen bør også vise hvordan bestemmelsen henger sammen med røykfrie lekeplasser, idrettsområder, inngangspartier og andre arenaer der barn oppholder seg.

NAAFs samlede anbefaling

NAAF mener veilederen er et godt utgangspunkt, men anbefaler at den videreutvikles som et mer praktisk håndhevings- og forebyggingsverktøy. Veilederen bør suppleres med korte eksempler og sjekklistor for skoler, kommuner og andre aktører som møter barn og unge i hverdagen. Særlig bør veilederen tydeliggjøre hvordan skoler kan regulere nikotinsnus og e-sigaretter, hvordan kommuner kan prioritere tilsyn der ungdomseksponeringen er høy, hvordan digital og indirekte markedsføring kan forstås, og hvordan barns rett til røykfritt miljø kan brukes i forebyggende dialog.

Tobakksskadeloven skal ikke bare forstås riktig. Den må kunne brukes effektivt der barn og unge faktisk møter tobakk, nikotinprodukter, e-sigaretter og passiv røyking.

Med vennlig hilsen

Norges Astma- og Allergiforbund

Kildegrunnlag: Helsedirektoratets høringsside og veileder til tobakksskadeloven, sist kontrollert 29. juni 2026.